

Edita Minkuvienė, Teodoras Tamošiūnas

LIETUVOS IR ŠIAULIŲ MIESTO BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKOS AKTUALIJOS

Išvadas

Tyrimo problema ir aktualumas. Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos įgyvendinimas yra priklausomas nuo mokinių skaičiaus, šis rodiklis svarbus įvairių tipų mokyklų bei švietimo išteklių poreikio prognozavimui. Mokinių skaičiaus kaita konkrečiame švietimo lygmenyje (pradiniam, pagrindiniam, viduriniam) lemia mokyklų kiekybinį rodiklį administraciniame vienetuose ir švietimo įstaigų steigimo, likvidavimo, reorganizavimo procesus.

Bendra **mokslinė problema – mokyklos institucinio statuso diagnostikos mechanizmo suformavimas ir pagrindimas.** Atskira šio **straipsnio mokslinė problema** – suformuoti mokyklos institucinio statuso diagnostikos mechanizmo vieną komponentą – mokinių skaičių ir juo remiantis išanalizuoti Lietuvos bei Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklo situaciją.

Tyrimo tikslas – atlikti Lietuvos ir Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų mokinių skaičiaus rodiklių analizę optimizuoto tinklo kontekste.

Tyrimo metodai: dokumentų turinio analizė, vieno atvejo analizė, trianguliacija, lyginamoji analizė.

1. Mokyklų tinklo pertvarkos proceso samprata

Mokyklų tinklo pertvarka – tai pokyčiai, kuriuos sudaro daugybė nuosekliai ir lygiagrečiai išsidėsčiusių komponentų, tam tikrame etape veikiančių skirtingas interesų grupes. Vienas pokytis vyksta kartu su kitais pokyčiais ir tai riboja arba išplečia pokyčių proceso dalyvių gebėjimą tuos pokyčius įveikti [10, p. 22].

Kadangi mokyklų tinklo pertvarka suvokiama kaip pokyčių procesas, būtina pokyčių sampratos apibrėžtis. Pateikiame kelių autorių pokyčių definicijas:

Anot R. Stacey, pokyčiai – tai nevaldomas, sudėtingas, o daugeliu atveju ir „nepažįstamas“ procesas [15, p. 37].

D. Hopkinsas, M. Ainscowas, M. Westas pokyčius apibrėžia kaip dažnai nuspėjamą, nuolatinį ir visą apimančią procesą [6, p. 60].

P. Pascale teigė, kad pokyčiai – tai procesas, kylantis iš to, kas slypi tarp perdėtos kontrolės ir chaoso. Chaosas mokslinė prasme nėra netvarka. Jis suvokiamas kaip procesas, kur prieštaravimai ir sudėtingumai sudaro tam tikras grupes [2, p. 35, 37].

M. Fullanas pokyčius apibrėžia kaip „nežinomos traukos jėgų“ visumą, kuri iš chaotiškų būklių kuria sistemis-

kas vaizdus. „Nežinomos traukos jėgų“ procese svarbiausia – moralinis tikslas, nes prasmės ieškojimas ir jos išgryninimas susistemina sudėtingus reiškinius. „Nežinomos traukos jėgos“ nesuteikia procesui krypties, jos procesą išryškina [3, p. 35].

C. Carnallis pokyčiais vadina pakeitimus, kurie vykdomi siekiant tobulinti ar net iš esmės keisti organizacijos, sistemos elementus. Šie pakeitimai nulemti išorinėje arba vidinėje aplinkoje vykstančių kaitos procesų [23, p. 37].

Iš pateiktų pokyčių proceso definicijų, išryškėja viena iš pokyčių savybių – sudėtingumas. P. Senge, apibūdindamas pokyčių sudėtingumą, išskyrė dvi sąvokas:

Detalusis sudėtingumas – kintamųjų, galinčių padaryti įtaką problemai, nustatymas.

Dinamiškas sudėtingumas – priežasčių ir pasekmių visuma, skirtingai nutolusi laike bei erdvėje, su dinamiškai įsiterpiančiais nenumatytais veiksniais [14, p. 365].

M. Wallace ir K. Pocklingtonas pokyčių sudėtingumą apibrėžia per dvilypumą, t. y. pokyčio procesą sudaro pats pokytis ir pokyčio sudedamųjų dalių rinkinys [22, p. 29].

Mokyklų tinklo pokyčių procesas skirstomas į tris stadijas:

- inicijavimas – tai derybų, įtikinėjimo, kad mokyklų tinklą būtina tvarkyti, viešųjų konsultacijų ir sprendimo priėmimo etapas;
- įgyvendinimas – tai stadija, kuri prasideda po sprendimų dėl mokyklų tinklo tvarkymo priėmimo ir tęsiasi iki mokyklų reorganizacijos proceso pabaigos;
- įvirtinimas (institucionalizacija) – apima veiksmus, reikalingus užtikrinti, kad įdiegtieji pokyčiai taptų kasdienės veiklos dalimi ir nebūtų suvokiami kaip naujiena [10, p. 22].

Apibendrinę įvairių mokslininkų pateiktas pokyčių proceso bei jo sudėtingumo definicijas, darome prielaidą, kad mokyklų tinklo pertvarka – ilgas ir nepertraukiamas procesas, kurio sėkminga eiga ir įgyvendinimas priklauso nuo lankstaus planavimo bei koordinavimo. Mokyklų tinklo reorganizacijos įgyvendinimo eigos planavimas turi būti koordinuojamas tarp įvairių lygmenų bei atsivėlgiant į tarpusavyje susijusius aspektus, kurie skirtingai veikia ir mokyklas, ir visas su pertvarka susijusias interesų grupes. Visose mokyklų tinklo pertvarkos stadijose itin svarbu valdyti įgyvendinamus pokyčius, nagrinėti pasiektus rezultatus, atlikti tyrimus ir palaikyti konstruktyvius ryšius su visuomene.

2. Teisiniai aspektai

Lietuvos švietimo sistemos pertvarkos kryptis apibrėžė LR švietimo ir mokslo ministro 1999 m. vasario 4 d. įsakymu Nr. 150 patvirtintos Bendrojo lavinimo švietimo įstaigų tinklo pertvarkymo gairės. Mokyklų tinklo restruktūrizacijos procese išskirti du etapai:

- **I etapas (1999–2005 metai)** – pradinį ir pagrindinių mokyklų tinklo pertvarka pereinant prie dešimtmečio pagrindinio mokymo ir profilineo mokymo vidurinį išsilavinimą teikiančiose mokyklose.
- **II (2005–2010 metai)** – visų bendrojo lavinimo švietimo įstaigų tipų išgryninimas ir suderinimas tarpusavyje pagal numatytą struktūrą [1, p. 41–51].

Švietimo įstaigų steigimo, reorganizavimo ir likvidavimo nuostatai, patvirtinti LR Vyriausybės 1999 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 726, apibrėžė šalies švietimo įstaigų steigimo, komplektavimo, reorganizavimo bei likvidavimo tvarką [18, p. 20–22].

Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendruosiuose nuostatuose, patvirtintuose LR švietimo ir mokslo ministro 1999 m. rugpjūčio 23 d. įsakymu Nr. 966, apibrėžti mokyklų tipai ir struktūra, funkcijos, priėmimo į mokyklą tvarka, valdymo sistema [7, p. 7–15].

LR Vyriausybė 2000 m. balandžio 19 d. priėmė nutarimą Nr. 447 „Dėl profilineo mokymo įvedimo bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų trečiojoje pakopoje programos patvirtinimo“. Švietimo ir mokslo ministerija įpareigota nuo 2001 m. rugsėjo 1 d. įgyvendinti profilineo mokymo programą tose mokyklose, kurios atitinka profilineo mokymo kriterijus [12, p. 8–13].

Profilineo mokymo įvedimas bendrojo lavinimo mokyklų 11 klasėse (gimnazijų 3 klasėse, profesinių mokyklų I–II kursuose) siejamas su nuostata, kad bendrasis vidurinis išsilavinimas įgyjamas 12-os metų trijų pakopų (pradinio išsilavinimo – 4 metai, pagrindinio išsilavinimo – 6 metai, vidurinio išsilavinimo – 2 metai) bendrojo lavinimo mokyklose [8, p. 11].

Lietuvos bendrojo ugdymo struktūrą, grindžiamą programų principu, reglamentavo 2002 m. parengtas Lietuvos švietimo plėtotos strateginių nuostatų 2003–2012 m. projektas. Šiame projekte nusakomos keturios bendrojo ugdymo programos: (priešmokyklinė (vienerių metų), pradinė (ketverių metų), pagrindinė (šešerių metų) ir vidurinė arba brandos (dvejų metų), kurios įgyvendinamos pradinėse, pagrindinėse, vidurinėse mokyklose bei gimnazijose. „Mokyklų pavadinimai tampa sąlygiški, nes jose, steigėjui leidus, gali būti įgyvendinamos įvairios programos bei jų moduliai“ [9, p. 19].

Lietuvos švietimo plėtotos strateginių nuostatų 2003–2012 m. projekte numatyta vidurinės mokyklos reorganizacija į pagrindinę mokyklą arba gimnaziją, nes nuo 2006 m. vidurinio ugdymo programa įgyvendinama tik gimnazijose bei profesinėse mokyklose. Šis doku-

mentas įteisino ir trijų pakopų Lietuvos bendrojo lavinimo struktūrą (pradinė, pagrindinė mokykla ir gimnazija), kurios elementai gali jungtis į asocijuotus darinius [9, p. 20].

2003 m. liepos 4 d. LR Seimo nutarimu Nr. IX-1700 patvirtintos Lietuvos valstybės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatos apibrėžė nacionalinės švietimo sistemos plėtros strategiją, kurioje nusakomi pagrindiniai švietimo principai, vertybės, plėtotės siekliai. Šiuo dokumentu patvirtinta ir švietimo plėtros įgyvendinimo priemonių programa [20, p. 7].

Naujame mokyklų tinkle pagrindinis krūvis, teikiant bendrąjį išsilavinimą, numatytas gimnazijoms. Gimnazijos veiklos kryptys, jos struktūra bei reikalavimai ugdymo turiniui ir valdymui apibrėžti antrojoje gimnazijos koncepcijos redakcijoje, patvirtintoje LR švietimo ir mokslo ministro 1999 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. 655. Čia teigiama: „laipsniškai, vykstant mokyklų akreditacijai, gimnazija turi tapti svarbiausiu pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą teikiančios mokyklos tipu. Išplėtojus gimnazijų tinklą, didžioji dalis Lietuvos moksleivių po aštuntos bendrojo lavinimo mokyklos klasės turi ateiti į pirmąją gimnazijos klasę“ [4, p. 60].

Gimnazijos statuso teikimo nuostatuose, patvirtintuose 1999 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 1223, reglamentuojami kriterijai, statuso teikimo tvarka bei jo anuliavimas [5, p. 29–32].

2004 m. gimnazijos statuso teikimo nuostatus papildė vidurinio ugdymo programų akreditacijos kriterijų ir jos vykdymo tvarka, patvirtinta LR švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. ISAK-171 [19, p. 5–10].

Bendrojo lavinimo švietimo programų įvairovės plėtojimą, teikiamų programų koordinavimą, mokyklų steigimą, pertvarkymą bei mokyklų tinklo pertvarkos planavimą ir vykdymą reglamentuoja LR Vyriausybės 2004 m. birželio 14 d. nutarimas Nr. 745 „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių“ [11, p. 5–8].

Visi išvardyti dokumentai yra mokyklų tinklo pertvarkos teisinis pagrindas, tačiau juos analizuojant, matyti daug dviprasmybių. Tai leidžia daryti prielaidą, kad mokyklų tinklo optimizavimas šalyje nėra sklandus ne tik dėl šio proceso sudėtingumo, bet ir dėl tinkamos teisinės bazės stokos.

3. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka

Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka šalyje pradėta 1999 m. siekiant sukurti optimalų mokyklų tinklą, kuris atitiktų šiuolaikinės visuomenės mokymosi poreikius bei paklausą, realias finansines valstybės, savivaldybių galimybes [10, p. 10].

Numatytas strateginis Lietuvos bendrojo lavinimo

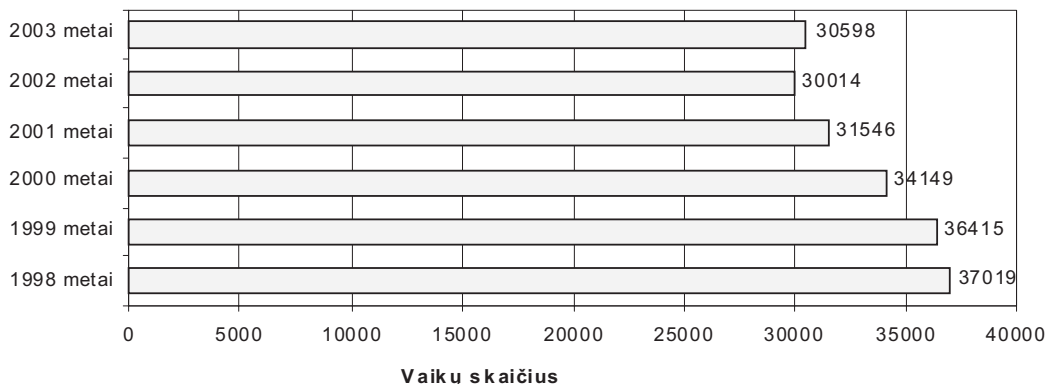
mokyklų tinklo pertvarkos tikslas – „mažinant tuščių mokymosi vietų skaičių ir racionaliau panaudojant švietimui skirtas lėšas, išsaugoti bei pagerinti švietimo kokybę, sudaryti sąlygas privalomojo ir visuotinio švietimo prieinamumui, švietimo įvairovei, galimybėms mokytis visą gyvenimą“ [10, p. 20].

Lietuvos mokyklų tinklo restruktūrizaciją lemia šie veiksniai:

Bendrojo lavinimo prieinamumas ir lygių galimybių jį įgyti didinimas.

Mokyklos struktūra ir ugdymo turinio reforma.

Vaikų gimstamumas ir mokyklinio amžiaus vaikų skaičiaus mažėjimas. Pastarųjų metų demografinės padėties analizė rodo tendencingą vaikų gimstamumo mažėjimą (žr. 1 pav.):

1 pav. Gimusių šalyje vaikų skaičius 1998–2003 m. (duomenų šaltinis: www.std.lt)

Gimusių vaikų skaičiai leidžia prognozuoti ateinančiųjų pirmąsias klases vaikų skaičių iki 2010 metų. Prognozė paremta 1997 m. gimusių ir 2004–2005 m. m. atėjusiųjų į pirmąsias klases vaikų skaičiumi. Jei planuosime, kad į pirmąją klasę 2010 m. ateis 99,7 proc. gimusių vaikų, tai 2010 m. jų bus 30,5 tūkst., t. y. 7,2 tūkst.

(19,1 proc.) mažiau nei 2004–2005 m. m. Remiantis 1 lentelės duomenimis, galima teigti, kad 2010–2011 m. m. prognozuojama 483 pirmųjų klasių komplektais mažiau nei jų yra 2004–2005 m. m. Ši prognozė paremta 2004–2005 m. m. pirmųjų klasių skaičiaus vidurkiu viename klasių komplekte – 14,6 mokinio.

1 lentelė

Pirmųjų klasių skaičiaus šalyje prognozė iki 2010 m.

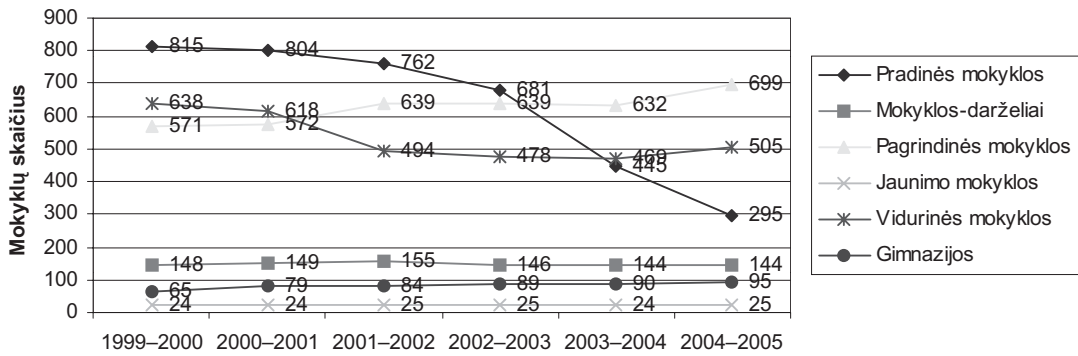
Moklo metai	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Gimusių prieš 7 metus vaikų skaičius	37 812	37 019	36 415	34 149	31 546	30 014	30 598
Ateinančiųjų į pirmąsias klases mokinių skaičius	37 691	36 907	36 305	34 046	31 451	29 924	30 506
Klasių komplektų skaičius	2 572	2 528	2 487	2 332	2 154	2 049	2 089

Mažėjantis mokinių ir mokyklų skaičius. Vienos mokyklos yra reorganizuojamos, kitos – likviduojamos arba jungiamos prie didesnių mokyklų. Per 2000–2004 m. iš viso Lietuvoje likviduota 556 bendrojo lavinimo švietimo įstaigos (žr. 2 pav.).

Lygių ugdymosi galimybių neužtikrinimas. Dėl mažo mokinių skaičiaus dalis mokosi jungtinėse klasėse, o dėl per didelio mokinių skaičiaus dalis mokosi antroje pamainoje.

Pagrindinio ir vidurinio išsilavinimo siekiančiųjų masė tai profesinėse mokyklose. Steigiant technologinių gimnazijų skyrius profesinėse mokyklose, jos taptų patrauklesnės, mokiniai, neturintys polinkio studijuoti, turėtų sąlygas įgyti aukštos kokybės vidurinį išsilavinimą.

Specialiųjų poreikių mokinių ugdymas. Tokiems vaikams reikia sudaryti galimybes mokytis bendrojo lavinimo mokyklose, kuriose būtų prisiderinama prie jų poreikių.

2 pav. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pokyčiai 2000–2004 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinių ir savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklų suvestinės ataskaitos (MS-1) nuo 2002–2003 m. m. iki 2004–2005 m. m. [16, p. 1].

Ugdymui skirtos lėšos. Mokymas mažose mokyklose kainuoja daug daugiau nei didelėse.

Bendrojo lavinimo sistemos veiksmingumas. Racionalus tinklas efektyviau panaudoja finansinius išteklius [10, p. 10–19].

4. Šiaulių miesto mokyklų tinklo optimizavimas

Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklas pradėtas keisti nuo 2000 m., kai pagal LR Vyriausybės

2000 m. balandžio 19 d. nutarimą Nr. 447 „Dėl profilinio mokymo įvedimo bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų trečioje pakopoje programos parengimo“ buvo parengtas Šiaulių miesto mokyklų tinklo pertvarkymo programos projektas.

Nors miesto mokyklų tinklo struktūra ganėtinai pakito, 2002–2003 m. m. Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklas dar išliko ekstensyvus (žr. 2 lentelę).

2 lentelė

Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklas 2002–2003 m. m.

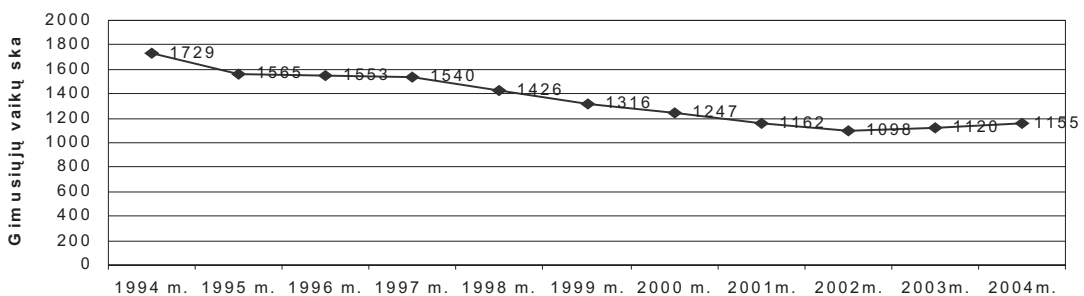
Gimnazija	Vidurinė	Pagrindinė	Jaunimo	Pradinė	Mokykla-darželis
2	12	12	1	6	3

Duomenų šaltinis: Šiaulių m. dieninių bendrojo lavinimo mokyklų suvestinė ataskaita 2002–2003 m. m. [17, p.1].

Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos kryptį apibrėžti svarbiausi veiks-

niai, skatinantys kryptingą bei nuoseklią miesto mokyklų sistemos pertvarką:

- Gimstamumo mažėjimas (žr. 3 pav.):

Duomenų šaltinis: Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos kryptį projektas [21, p. 4].

3 pav. Vaikų gimstamumo tendencijos Šiaulių mieste

- Netolygus mokinių srautų judėjimas. Įvedus profilinių mokymą ir reorganizavus kai kurias vidurines mokyklas į pagrindines, traukos objektu tapo dvylikametės vidurinės mokyklos. Mokykloms konkuruojant dėl mokinių didesnio skaičiaus, nepakankamas dėmesys buvo skirtas ugdymo sąlygoms gerinti – mieste išliko mokymosi antroje pamainoje problema.
- Naujos švietimo įstaigų finansavimo tvarkos įvedimas. Vadovaujantis LR Vyriausybės patvirtinta mokyklų finansavimo tvarka, savivaldybė turi teisę perskirstyti gautas lėšas.

Šiaulių miesto mokyklų tinklo pertvarkos kryptį 2003 m. projekte, numatant tinklą iki 2010 m., miestas sąlygiškai padalintas į dvi dalis: centrinę ir pietinę dalį, kurias vieną nuo kitos skiria Aukštabalio gatvė. Abiem miesto dalims priskirta po 15 bendrojo lavinimo mokyklų.

Numatant mokyklų tinklą kiekvienoje miesto dalyje, atlikta mokyklų užpildomumo analizė, nustatyta mokinių pasiskirstymo situacija.

Šiaulių miesto taryba 2003 m. birželio 26 d. priėmė nutarimą Nr. T-741 „Dėl bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos“, kuriame patvirtino trijų tipų (pradinė, pagrindinė, gimnazija) mokyklų struktūrų modelį. Švietimo skyrius parengė mokyklų tinklo pertvarkos plano projektą, kuriame išskirti keturi miesto rajonai ir numatytas jų mokyklų tinklas.

Mokyklų tinklo pertvarkos plano projekte pasiūlyta tokia pokyčių seka:

- vidurinės mokyklos, ketinančios tapti gimnazijomis, išsigrynina iki 2011–2012 m. m.;
- vidurinės mokyklos, ketinančios tapti pagrindinėmis (aštuonmetėmis mokyklomis), išsigrynina iki 2008–2009 m. m. (nebekomplektuoja 9–12 klasių);
- pagrindinės dešimtmetės mokyklos išsigrynina į aštuonmetes iki 2008–2009 m. m.;
- pradinės mokyklos reorganizuojamos prijungiant prie pagrindinių mokyklų iki 2006 m.

Planuojant miesto mokyklų tinklo sistemos pertvarką, numatytos jos įgyvendinimo sąlygos.

Apibendrinant Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos procesą, galima teigti, kad Šiaulių miesto savivaldybės mokyklų tinklo struktūros pokyčiai atitinka G. Merkio tyrimu „Mokyklų tinklo pertvarkos ir moksleivių vežiojimo būklė“ diagnozuotą IV proceso fazę, tačiau konkrečių sprendimų įgyvendinimas šiandien yra problemiškas dėl žlugusio pertvarkos krypties projekto (kelių mokyklų bendruomenės projektui nepritarė).

Išvados

Tyrimo metu agregavus Lietuvos ir Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų 2001–2004 m. suvestinių ataskaitų statistinius duomenis, nustatyta, kad:

1. Mokinių skaičius šalies bendrojo lavinimo mokyklose mažėjo, tačiau 2004–2005 m. m. išryškėjo mokinių skaičiaus augimas (5 988 mokiniais daugiau).
2. Šalies pagrindinėse mokyklose 2001–2004 m. mokinių skaičius sparčiai augo dėl sparčios šalies vidurinių mokyklų reorganizacijos į pagrindines mokyklas.
3. Dominuojantis 1–8 klasių mokinių nušimtis šalies pagrindinėse mokyklose yra 81–90 proc., vidurinėse mokyklose – 61–70 proc., gimnazijose – 41–50 proc.
4. Dominuojančią poziciją užima savivaldybės, kurių gimnazijose 9–12 klasių mokiniai sudaro 83–89 proc. arba 95–100 proc.
5. Šalies vidurinėse mokyklose 9–12 klasių mokinių koncentracija siekia 35–41 proc.
6. Šiaulių miesto vidurinėse mokyklose 1–8 klasių mokinių skaičiaus dominantė – 62,5 proc.
7. Miesto pagrindinėse mokyklose 1–8 klasių mokinių santykinė reikšmė – 85,0 proc.
8. Šiaulių miesto vidurinėse mokyklose ugdoma iki 50 proc. 9–12 klasių mokinių. Dominuojanti šio skirstinio santykinė reikšmė – 37,5 proc.
9. Miesto gimnazijose 9–12 klasių mokinių skaičiaus dalies dominantė – 60 proc.

Literatūra

1. Bendrojo lavinimo švietimo įstaigų tinklo pertvarkos gairės // Valstybės žinios. – Nr. 15–407, 1999, p. 41–51.
2. Fullan M. Pokyčių jėgos. – Vilnius, 1998.
3. Fullan M. Leading in a Culture of Change. – San Francisco: Jossey-Bass, 2001.
4. Gimnazijos koncepcija: antroji redakcija. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. 655 // Valstybės žinios. – Nr. 45–1456, 1999, p. 59–61.
5. Gimnazijos statuso teikimo nuostatai. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. 1223 // Valstybės žinios. – Nr. 106–3083, 1999, p. 29–32.
6. Hopkins D., Ainslow M., West M. Kaita ir mokyklos tobulinimas. – Vilnius, 1998.
7. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrieji nuostatai. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. 966 // Valstybės žinios. – Nr. 72–2246, 1999, p. 7–15.
8. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Nr. VIII-854 // Valstybės žinios. – Nr. 67–1940, 1998, p. 10–17.
9. Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos 2003–2012 metais: projektas. Informacinis leidinys. – Nr. 14, 2002, p. 19.

10. Mokyklų tinklo pertvarkos metodinės rekomendacijos. – Vilnius, 2004.
11. Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programą, tinklo kūrimo taisyklės. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 745. Informacinis leidinys. – Nr. 13, 2004, p. 5–8.
12. Profilinio mokymo įvedimą bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų trečiojoje pakopoje programa. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 447 // Valstybės žinios. – Nr. 34–962, 2000, p. 8–13.
13. Schulzeck U., Weishaupt H. Kaip tvarkomas mokyklų tinklas Vokietijoje? // Dialogas. – Nr. 29, 2002, p. 6, 12.
14. Senge P. The Fifth Discipline. – New York, 1990.
15. Stacey R. Strategic management and organisational dynamics. – London: Pitman Publishing, 1996.
16. Šiaulių miesto dieninių bendrojo lavinimo mokyklų suvestinės ataskaitos (MS-1) nuo 2002–2003 m. m. iki 2004–2005 m. m. <https://www.ipc.lt/duomenys/ataskaitos/suvestine_savi-valdybes>, žiūrėta: 2004–12–22.
17. Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos kryptų projektas. – Šiauliai, 2003.
18. Švietimo įstaigų steigimo, reorganizavimo ir likvidavimo nuostatai. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 726 // Valstybės žinios. – Nr. 51–1640, 1999, p. 20–22.
19. Ugdymo programų akreditacijos kriterijai ir jos vykdymo tvarka. – Vilnius, 2004.
20. Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatos. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Nr. IX-1700 <<http://www.smm.lt/kiti/strategija2003-12.doc>>, žiūrėta: 2004–11–12.
21. Valstybinių ir savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklų suvestinės ataskaitos <https://www.ipc.lt/duomenys/ataskaitos/suvestine_salies>, žiūrėta: 2005–01–15.
22. Wallace M., Pocklington K. Managing Complex Educational Change: Large – scale Reorganisation of School. – London, 2002.
23. Zakarevičius P. Pokyčiai organizacijoje: priežastys, valdymas, pasekmės. – Kaunas, 2003.

Summary

Edita Minkuvienė, Teodoras Tamošiūnas

TOPICALITIES OF THE REORGANIZATION OF LITHUANIAN AND ŠIAULIAI COMPREHENSIVE SCHOOLS NETWORK

1999 benchmarks of the reorganization of general education institutions network determined the tendencies of the reorganization of Lithuanian education system. The following two stages are characteristic of the process of the reorganization of schools network: 1) 1999–2005 – the reorganization of primary and basic schools network switching to decennial basic and profile teaching at secondary education schools, 2) 2005–2010 – the purification of all types of comprehensive education institutions and their coordination interdependently according to the intended structure.

Since from 2006 onwards the programme of secondary education will be implemented only at gymnasiums and professional schools, the reorganization of secondary school into a basic school or gymnasium is intended in the project of Strategic Provisions for Lithuanian Education Development for 2003–2012. This document validated a three-stage Lithuanian comprehensive education structure (primary school, basic school, gymnasium), the elements of which may join into associated formations.

Statistic data of the reports of 2001–2004 summaries

of Lithuanian and Šiauliai comprehensive schools were united during the research. It has been estimated that: 1) The number of pupils at national comprehensive schools kept decreasing; however, in 2004–2005 school year the increase of the number of pupils was distinct; 2) Due to a rapid reorganization of national secondary schools into basic schools, the number of pupils kept increasing apace at national basic schools in 2001–2004; 3) The prevailing hundredth of 1–8 class pupils at national basic schools is 81–90%, at secondary schools – 61–70%, and at gymnasiums – 41–50%; 4) The concentration of 9–12 class pupils reaches 35–41% at national secondary schools; 5) The dominant of the number of 1–8 class pupils constitutes 62,5% at Šiauliai secondary schools; 6) The relative value of 1–8 class pupils is 85% at town basic schools; 7) The dominant of the number of 9–12 class pupils constitutes 60 % at town gymnasiums.

Key words: the restructure of educational system, main types of schools: basic school, secondary school and gymnasium, the indicators of school teachers' qualification.

*Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Švietimo skyrius
Šiaulių universiteto Viešojo administravimo katedra
Įteikta 2005 m. gruodžio mėn.*